

تأثیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی و کاریابی دانشجویان علمی-کاربردی استان تهران

سپیده علیزاده^۱

دکتر فهیمه السادات حقیقی^۲

دکتر ایرج ساعی ارسی^۳

چکیده :

هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی و کاریابی (باورهای کاریابی، فعالیت کاریابی و خودکارآمدی کاریابی) دانشجویان علمی-کاربردی استان تهران می باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانشجویان دانشگاه علمی – کاربردی استان تهران (5 دانشگاه در شهر تهران) (4 دانشگاه در شهرستان) در نیمسال اول 94-95 هستند که در مقطع فوق دیپلم و لیسانس مشغول به تحصیل می باشند. حجم نمونه تحقیق از طریق فرمول

---

۱. کارشناس ارشد برنامه ریزی آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

۲. دکتری برنامه ریزی آموزش از دور، گروه علوم تربیتی، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

۳. استادیار جامعه شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابهر saiearasi@gmail.com

کوکران 384 نفر بدست آمده است که از طریق نمونه گیری خوشه ای تصادفی انتخاب شدند. ابزار تحقیق پرسشنامه استاندارد اعتیاد به اینترنت و شبکه های اجتماعی یانگ (1999) و پرسشنامه استاندارد کاریابی صالحی (1384) می باشد. آلفای کلی متغیر کاریابی (0.79) و اعتیاد به شبکه های اجتماعی (0.94) بدست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روشهای آمار توصیفی (توزیع فراوانی، درصدها، رسم نمودارها) و روشهای آمار استنباطی ناپارامتریک (توزیع دوجمله ای و اسپیرمن) با کمک نرم افزار SPSS به دلیل نتایج آزمون کولموگروف که بیانگر توزیع غیر نرمال داده ها بوده است، استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان داد که: الف- دانشجویان علمی کاربردی به شبکه های اجتماعی اعتیاد دارند. ب- اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر منفی دارد یعنی هر چه قدر اعتیاد به شبکه های اجتماعی بیشتر باشد عملکرد تحصیلی کاهش پیدا می کند و افت تحصیلی دانشجویان بیشتر می شود. ج- اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر روی متغیر باورهای کاریابی و خودکارآمدی تاثیر ندارد ولی بر روی فعالیت کاریابی تاثیر و رابطه معناداری دارد. آگاه نمودن دانشجویان از عواقب اعتیاد به شبکه های اجتماعی و فرهنگ سازی برای مبارزه با این پدیده که در نهایت آسیب های خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی را به همراه دارد ضروری می باشد.

کلمات کلیدی: اعتیاد به شبکه های اجتماعی، عملکرد تحصیلی، کاریابی.

مقدمه

امروزه خانواده ایرانی در سید فرهنگی خود مواجه با شبکه های ماهواره ای، فضای مجازی، رسانه های مدرن و... است که هر کدام به نوبه خود بخشی از فرآیند تاثیرگذاری در خانواده را هدف گرفته اند. فضاهای مجازی نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی هستند که علیرغم طول عمر کوتاه، توانسته اند به خوبی در زندگی مردم جا باز کنند. مردم بسیاری در سنین مختلف و از گروه های اجتماعی متفاوت در فضای مجازی کنار هم آمده اند و از فاصله های بسیار دور در دنیای واقعی، با هم ارتباط برقرار می کنند. این ارتباط از طریق پست الکترونیک، پیام های کوتاه، چت روم ها، پایگاه های وب و بازی های اینترنتی صورت می گیرد. روزانه نزدیک به چهارصد میلیون نفر در سراسر دنیا از اینترنت استفاده می کنند (شکر بیگی، 1391).

عیب اصلی ارتباط های اینترنتی آن است که ارتباط در فضای مجازی، اساساً بر متن استوار است و بنابراین، از نشانه های بصری و شنیداری در تعامل های رو در رو بی بهره است. پیامدهای مواجهه مخاطبان ایرانی با برنامه های شبکه های ماهواره ای دغدغه های بسیاری را برای جامعه

کارشناسی ایجاد کرده است. گسترش فضای مجازی در حوزه رابطه فرزندان و والدین نیز تغییراتی بوجود آورده است که از جمله آن می‌توان به کاهش نقش خانواده به عنوان مرجع، کاهش ارتباط والدین با فرزندان، شکاف نسلی به دلیل رشد تکنولوژی، از بین رفتن حریم بین فرزندان و والدین و ایستادن در برابر یکی از والدین یا هر دو را می‌توان نام برد (شکریگی، 1391).

در بحث ازدواج‌ها نیز مسائلی چون ناپایداری ازدواج‌ها، تغییر الگوی همسرگزینی، نداشتن مهارت‌هایی برای ازدواج، ناتوانی والدین برای آموزش به فرزندان، افزایش روابط دختر و پسر در زمان نامزدی بدون عقد، تمایل به دریافت مهریه‌های سنگین، بالا رفتن سن ازدواج و افزایش تنوع‌طلبی مردان و ... را می‌توان اشاره کرد (شکریگی، 1391).

تغییراتی که در حوزه دینی در جامعه رخ داده، کاهش آموزه‌های دینی در خانواده، دوری خانواده از شریعت، کم‌رنگ‌شدن حریم‌های دینی در روابط خانوادگی است. علاوه بر شبکه‌های ماهواره‌ای و مجموعه دی‌وی‌دی‌ها، مخاطب ایرانی با رسانه‌های مدرن از قبیل اینترنت و تلفن همراه که مجهز به امکانات پیامک و بلوتوث است نیز مواجه است. با توجه به مقدمه فوق، هدف این تحقیق بررسی تاثیر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی و کاربایی دانشجویان دانشگاه علمی- کاربردی استان تهران است.

بیان مسئله

جهان مجازی نوعی رسانه اجتماعی است که در آن افراد با آواتارهای (شخصیت مجازی فرد که می‌تواند جنسیت، سن، نژاد و خصوصیات متفاوتی با واقعیت فرد داشته باشد) خود زندگی می‌کنند، این رسانه یک محیط سه بعدی و شبیه‌سازی شده از تمامی روابط جهان واقعی است. افراد در این محیط‌ها همانند دنیای واقعی زندگی می‌کنند.

افراد در این شبکه‌های اجتماعی به صورت گروهی با یکدیگر ارتباط داشته و مواردی مانند اطلاعات، نیازمندی‌ها، فعالیت‌ها و افکار خود را به اشتراک می‌گذارند. شبکه‌های اجتماعی که به این صورت شکل می‌گیرند، پایگاه‌هایی هستند که با پیام‌رسانی الکترونیکی، انتقال تصویر و صدا و ... امکان ارتباط بیشتر کاربران را در قالب شبکه‌ای از روابط فردی و گروهی فراهم می‌آورند.

رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی با وجود اثرات مثبتی که دارند، می‌توانند زندگی فردگرایانه و فروپاشی خانواده‌ها را باعث و به نابودی ارزش‌ها و اتلاف سرمایه‌های جامعه در دنیای واقعی منجر شوند (عزیزی، 1389).

این امکان وجود داد که علی‌رغم نکات مثبت و فوایدی که هر فناوری و دستاورد انسانی دارد، در صورت افراط، استفاده از آن به نوعی اعتیاد تبدیل شود. استفاده از اینترنت اگر منجر به دل بستن

به شبکه‌های مجازی شود زمانی که از حد نرمال بگذرد، می‌تواند مشکلاتی را ایجاد کند که در مرحله اول گریبانگیر خود فرد می‌شود. یونگ (1998) در مطالعه‌ای که انجام داده، دریافت که 80 درصد از پاسخگویان، کاربران وابسته اینترنت بودند که انگاره‌های رفتاری معتادانه قابل توجیهی را از خود بروز دادند.

از نظر عزیزی (1389) معتادان شبکه‌های اجتماعی افراد شکست خورده دنیای واقعی اند که به آرزوهای خود نرسیده و به نوعی از بودن فیزیکی خود احساس حقارت و ضعف کرده و دنیای مجازی را محلی برای فرار از خود واقعی و تجربه زندگی دلخواهشان می‌دانند. اعتیاد افراد به خصوص دانشجویان در شبکه‌های اجتماعی آسیب‌های متنوعی از جمله افت تحصیلی، عدم استفاده از فرصت‌های شغلی، اتلاف زمان و هزینه‌های جامعه، تشدید سرخوردگی، گوشه‌گیری و امراض روحی، نابودی خانواده‌ها و از بین رفتن بخشی از نیروی انسانی جامعه را در پی خواهد داشت. در مؤسسات آموزشی مهم، نظیر دانشگاه علمی - کاربردی، موفقیت دانشجویان به مهارت و استفاده از فناوری‌های روز (اینترنت در لپ‌تاپ و تلفن همراه) نیز بستگی دارد. این فناوری‌ها می‌توانند منتهی به سوء استفاده و رفتارهای اعتیاد آمیز و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی شود. دانشجویان به موازات استفاده از این فناوری‌ها در مسیر فرایند تحصیلی به عضویت گروه‌های مختلف درآمد و در زمان فراغت به ردو بدل کردن پیام‌های مختلف و متنوع می‌پردازند که می‌تواند بر عملکرد تحصیلی دانشجویان این دانشگاه تأثیر بگذارد (نائینی و همکاران، 1393).

با بالا رفتن میزان فارغ التحصیلان جوینده کار، رقابت برای به‌چنگ آوردن فرصت‌های شغلی آغاز می‌شود. در این آشفته بازار افرادی که مهارت‌های کاریابی را بهتر بکار گیرند مسلماً "در تصاحب فرصت‌های شغلی موفقترند. مهارت‌های کاریابی مجموعه مهارت‌هایی است که به افراد در جستجوی کار کمک میکند تا در حداقل زمان ممکن اطلاعاتی را درباره بازار مشاغل بدست آورند، رغبت‌های خود را با نیاز بازار کار هماهنگ کنند و عملاً" از طریق راهبردهایی چون آماده کردن خلاصه سوابق شغلی (رزومه)، نامه‌های سرپوشیده، شبکه‌سازی و آماده شدن برای مصاحبه استخدامی و پیگیری مصاحبه در فرایند جستجوی کار، فرصت مناسب شغلی پیدا کنند. درگیر شدن در شبکه‌های اجتماعی در مدت زمان طولانی این امکان را از دانشجویان جوینده کار در تمامی زمینه‌های کاریابی که در بالا ذکر شد را میگیرد و به آینده شغلی آن‌ها آسیب وارد می‌کند.

با توجه به مطالب فوق این سوال مطرح می‌شود که تأثیرات اجتماعی فضای مجازی چیست و می‌توان از تأثیرات زینبار آن پیشگیری نمود؟ آیا عضویت دانشجویان علمی کاربردی در شبکه اجتماعی برای آنها اعتیاد به همراه داشته است؟ آیا این اعتیاد در باورهای کاریابی آنها تأثیر داشته

است؟ آیا فرصت های شغلی را از دست می دهند؟ آیا این اعتیاد در پیشرفت تحصیلی آنها تاثیر داشته است؟

شبکه های اجتماعی

شبکه اجتماعی مجازی مثل هر شبکه اجتماعی از اجتماع و روابط انسانها در اجتماع تشکیل شده، تعداد روابط در یک شبکه یا اندازه شبکه در تعریف آن مهم نیست بلکه ممکن است نوع آن را تغییر دهد، کوچکترین اجتماع انسانی از 2 نفر تشکیل می شود.

شبکه های اجتماعی متشکل از افراد (یا سازمان ها) هستند که توسط یک یا چند نوع علاقه خاص به هم گره خورده اند. وابستگی هایی مثل دوستی، خویشاوندی، منافع مشترک، تبادل مالی، علاقه خاص به یک موضوع باورهای مشترک، دانش و هنر (بانگ، 1998).

تجزیه و تحلیل شبکه های اجتماعی و تحلیل تئوریهای موجود نشان می دهد که اصلی ترین نکته در هر شبکه ای، روابط است. و از آنجا که درک و فهم این روابط در سطح و گستره یک شبکه بسیار مشکل و غیرممکن است، تحلیل شبکه های اجتماعی نیز کاری بسیار دشوار می نمایاند. شبکه های اجتماعی در بسیاری از سطوح فعالیت می کنند، از خانواده تا سطح کشورها و بین الملل، و نقش مهمی در تعیین راه حل مشکلات یا ایجاد آن ها دارند.

جامعه مجازی که توسط این شبکه ها (فیس بوک، لاین، وایبر، تلگرام و...) شکل می گیرد، بستری است برای ایجاد روابط مشخص مانند دوستی، بین گره های، گروه هایی که به افراد متصل هستند است در نتیجه ارتباطات اجتماعی از آن فرد به شبکه و از شبکه به کل افراد سرایت می کند. شبکه اجتماعی مجازی زنجیره ای از ارتباطات و گره های شبکه اجتماعی یا حضور غیر فیزیکی افراد در یک محل مجازی است. در شبکه اجتماعی مجازی ارتباط افراد و سازمانها یا گروهها رو در رو و بدون واسطه نیست بلکه به ابزاری به نام اینترنت بستگی دارد. اینروزها وقتی صحبت از شبکه اجتماعی در اینترنت می شود در واقع در حال صحبت از نوع مجازی و غیر قابل لمس شبکه ای از ارتباطات انسانی هستیم.

اعتیاد به شبکه های اجتماعی

هم زمان با دسترسی گسترده افراد به شبکه های اجتماعی، شاهد نوع جدیدی از اعتیاد، یعنی؛ اعتیاد شبکه های اجتماعی هستیم که مسأله خاص عصر اطلاعات است. اعتیاد به شبکه های اجتماعی، بهره گیری مفرط از فن آوری اینترنت است که منجر به آسیب های اجتماعی، روان شناختی تحصیلی و شغلی می شود. اعتیاد شبکه های اجتماعی به گستره وسیعی از مشکلات رفتاری

و کنترل انگیزه استفاده از شبکه های اجتماعی و اینترنت اشاره دارد. همانند انواع دیگر اعتیاد، اعتیاد به شبکه های اجتماعی نیز با علایمی هم چون اضطراب، افسردگی، کج خلقی، بی قراری، افکار وسواسی یا خیال بافی راجع به اینترنت همراه است. از طرفی در عین حال که روابط این افراد به ویژه نوجوانان و دانشجویان در جهان مجازی افزایش می یابد، در مقابل، از دامنه روابط آنان در جهان واقعی کاسته می شود. ضمن آن که احتمال لطمه دیدن عملکرد آموزشی و تحصیلی نیز وجود دارد (امیدوار و صارمی، 1381).

از جمله پیامدهایی که اعتیاد به شبکه های اجتماعی برای فرد معتاد به آن دارد تغییر دادن سبک زندگی به منظور صرف زمان بیش تر در اینترنت، بی توجهی به سلامت خود در نتیجه کار با شبکه، اجتناب از فعالیت های مهم زندگی به منظور صرف وقت بیش تر در شبکه های مجازی، کاهش روابط اجتماعی، نادیده گرفتن خانواده و دوستان، مشکلات مالی ناشی از هزینه های بهره گیری از شبکه های اجتماعی، مشکلات تحصیلی و کاریابی برای دانشجویان و جوانان و نوجوانان است.

یونگ (1999) و سایر روانشناسان معتقدند که زیاده روی در استفاده از شبکه های اجتماعی، می تواند برای سلامت فکری و فیزیکی شخص خطرناک باشد. اعتیاد به شبکه های اجتماعی، کارکرد انطباقی شخص را مختل می کند.

دکتر جان گروهول (2003) معتقد است چیزی که باعث اعتیاد آور شدن شبکه های اجتماعی گردیده است، اجتماعی شدن است. به عقیده او جنبه هایی از شبکه های اجتماعی که کاربران بیشتری وقت خود را در آنها سپری می کنند، با تعامل اجتماعی مرتبط است. به عنوان مثال، کاربران با انسان هایی همانند و دلخواه خود از طریق پست الکترونیکی گروه های مباحثه یا خبری، چت، بازی آن لاین و مانند آن وارد تعامل اجتماعی می شوند (جهانگیر، 1384).

شبکه های اجتماعی، عملکرد تحصیلی

محیط دانشگاهی بستر قوی ارتباطات دانشجویی را فراهم می کند که عامل رشد اجتماعی، رشد فرهنگی و عملکرد تحصیلی می باشد. شبکه های اجتماعی و فضای مجازی در گسترش ارتباطات و در نتیجه رشد اجتماعی نقش زیادی دارند. دانشجویان به خصوص در دانشگاه علمی کاربردی به دلیل ماهیت رشته های کاربردی با داشتن امکانات دسترسی به تجهیزات الکترونیکی از جمله تلفن همراه و لپ تاپ بیشتر در معرض حضور مجازی در شبکه های اجتماعی می باشند و امکان اعتیاد به این شبکه های اجتماعی برایشان فراهم است. محیط تحصیلی انگیزه قوی برای مطالعه و پیشرفت لازم دارد. به موازات تغییراتی که اعتیاد به شبکه های اجتماعی می تواند روی

رشد اجتماعی افراد داشته باشد، انگیزش نیز متغیر است که از اثرات آن مصون نخواهد بود. مشکلات اعتیاد به شبکه های اجتماعی باعث می شود که دانشجویان در حد توانایی، استعداد و شایستگی خودشان عمل نکرده، مشکلات انگیزشی پیدا کرده و پایینتر از حد انتظار فعالیت نمایند. اگر مشکلات انگیزش در دوره دانشجویی مورد توجه قرار نگیرد، می تواند برای رفتار و یادگیری افراد پیامد های جدی به بار آورد. انگیزه تحصیلی، شامل هدفی با ارزش بالا برای دانشجویان می باشد که در درون آن ها شوق و هیجان و کشش ایجاد می کند، تا با انجام رفتار های خاص، به اهداف تحصیلی نزدیک شوند. دانشجویانی که از انگیزش تحصیلی و یادگیری بالایی برخوردارند، در مقایسه با سایر دانشجویان، عملکرد تحصیلی بهتر و موفقیت آموزشی بالایی دارند. اگر این انگیزه در معرض اعتیاد به شبکه های اجتماعی خدشه دار شود طبیعی است که به پیشرفت تحصیلی دانشجویان لطمه میزند.

پیشرفت تحصیلی به تجلی جایگاه تحصیلی یک دانشجو اشاره دارد(معدیفر، حبیب پور کتابی و گنجی، 1384).

مهارت های کاربایی برای دانشجویان

اشتغال موفقیت آمیز یکی از نیازهای اساسی بشر در طول زمان بوده و هست. انسان از طریق کارکردن علاوه برارضای نیازهای مادی، نیازهای پیوندجویی، تعلق اجتماعی و نیاز به عزت نفس خود را برآورده می کند. از طرف دیگر به دلیل پیشرفت علم وصنعت و پیچیدگی و دگرگونیهای دائم دنیای مشاغل و تقاضاهای روز افزون برای ورود به برخی از حرفه ها(مانند کامپیوتر و گرافیک و...) تصمیم گیری و انتخاب حرفه امری دشوار شده است (شفیع آبادی، 1384).

با بالا رفتن میزان فارغ التحصیلان جوینده کار، رقابت برای به چنگ آوردن فرصتهای شغلی آغاز می شود. در این آشفته بازار افرادی که مهارتهای کاربایی را بهتر بکار گیرند مسلماً در تصاحب فرصتهای شغلی موفق ترند (کارنی و ولز، 1992).

مهارتهای کاربایی شامل مجموعه مهارتهای بی است به افراد در جستجوی کار کمک می کند تا در حداقل زمان ممکن اطلاعاتی را درباره بازار مشاغل بدست آورند، رغبت های خود را با نیاز بازار کار هماهنگ کنند و عملاً از طریق راهبردهایی چون آماده کردن خلاصه سوابق شغلی (رزومه)، نامه- های سرپوشیده، شبکه سازی و آماده شدن برای مصاحبه استخدامی و پیگیری مصاحبه در فرایند جستجوی کار درگیر شوند (کارنی و ولز، 1992).

یکی از عوامل مهم دیگری که فرایند کاربایی را تحت تأثیر قرار می دهد خودشناسی است. خودشناسی لازم برای انتخاب شغل به نوعی شبیه به اطلاعات لازم برای انتخاب شغل است. ارزشها،

رغبتها و مهارتهایی که فرد در انتخاب شغل در نظر می گیرد می تواند در حوزه استخدامی بکار رود. ارزشها فرد را بکار برمی انگیزد، مشخص شدن ارزشها به فرد کمک می کند تا مشاغل خاصی را شناسایی کند که با ارزشهای او متناسب است. رغبتها نشان می دهد که فرد از چه قابلیت هایی بیشتر لذت می برد یا آنها را بیشتر ترجیح می دهد، مهارتها وظایف کاری را نشان می دهد که فرد می تواند آنها را بطور موفقیت آمیز انجام دهد (زونکر، 2006)، از طرفی خودپنداره شغلی عبارتست از تمامی اعتقادات و تصورات فرد نسبت به شغلش که به نوعی با انتخاب شغل و حرفه در ارتباط است (شفیع آبادی، 1384).

پیشینه تحقیق

- سید علیرضا جوادی نیا و همکاران (1391) تحقیقی با عنوان بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی مجازی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند انجام دادند. نتایج نشان داد که دانشجویان با معدل و عملکرد تحصیلی پایین تر نسبت به دانشجویان با عملکرد معدل بالاتر، بیشتر از شبکه های اجتماعی استفاده می کنند. از این رو اطلاع رسانی در خصوص استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی و آثار مختلف آن در ابتدای ورود دانشجویان به دانشگاه پیشنهاد شده است.

- مقاله ای توسط آسیه پیرزاده (1390) با عنوان بررسی میزان اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد کهنده شهرستان اصفهان بر روی ۹۶ دانشجو بصورت تصادفی تهیه شد. یافته نشان داد که ۹۱.۷ درصد از کاربران، کاربر طبیعی بوده و ۸.۳ درصد نیز دارای اعتیاد خفیف به اینترنت بوده اند. با توجه به موارد مطرح در نحوه و چگونگی موارد استفاده، بیشترین مورد استفاده مربوط به جستجوی اینترنتی و دانلود فایل بوده است.

- لیلیا قهرمانی و همکاران (1390) تحقیقی با عنوان وابستگی به اینترنت و تاثیر آن بر وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز: مطالعه مقطعی رفتار اعتیاد آور، را انجام دادند. نتایج نشان 6/91 درصد از دانشجویان در سطح عادی، 4/6 درصد وابستگی خفیف و 3/0 درصد وابستگی شدید به اینترنت داشتند.

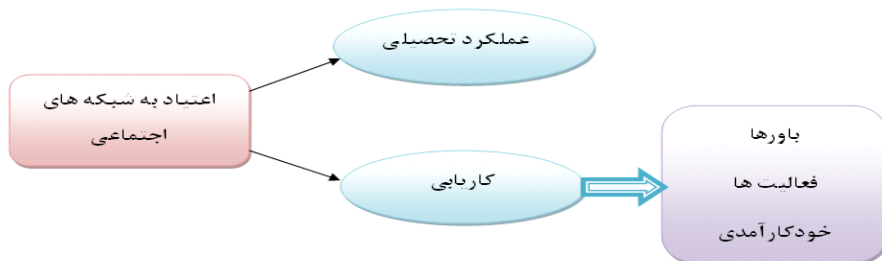
- ابوالفضل محمدبیگی و همکاران (1388) با عنوان بررسی تاثیر اینترنت بر وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک در بهار سال ۱۳۸۸ بر روی ۴۲۶ دانشجو که حداقل یک ترم تحصیلی را گذرانده بودند با روش نمونه گیری طبقه ای تصادفی تهیه شد. برطبق این گزارش بیشترین استفاده بابت جستجوی مقالات بوده است، از طرفی داشتن فعالیت پژوهشی از جمله مقاله و یا طرح پژوهشی رابطه معناداری با اعتیاد به اینترنت نشان نداد.

- چی هونگ و همکارانش (2011) در پی کشف متغیرهای تأثیرگذار در اعتیاد اینترنتی دانشجویان تایوانی به این نتیجه رسیدند که پسران بیشتر از دختران به اعتیاد اینترنتی دچار هستند، عمده اعتیاد آن ها به بازی های اینترنتی است. همچنین سن دانشجویان پسر، پایه تحصیلی آنان با اعتیاد اینترنتی آنان رابطه معنی داری نشان می دهد.

- گروهل (۲۰۰۳) طی تحقیقاتی که درباره ی دلایل گرایش افراد به اینترنت و استفاده اعتیاد آلود به آن انجام داد، به این نتیجه رسید، افرادی که وقت زیادی را صرف استفاده از کامپیوتر می کنند کسانی هستند که در زندگی با مشکلاتی مواجه اند. در واقع این افراد چون رغبتی به برخورد با مشکلاتشان در زندگی ندارند و مایل نیستند که حتی با آن روبرو شوند به فعالیت اعتیاد آور در اینترنت می پردازند.

- یونگ (1998) در مطالعه ای که انجام داده، دریافت که 80 درصد از پاسخگویان، کاربران وابسته اینترنت بودند که انگاره های رفتاری معتادانه قابل توجهی را از خود بروز دادند. وی خاطرنشان می سازد که وابستگی به اینترنت، گسست ها و انقطاع های شدیدی در زندگی تحصیلی، اجتماعی، مالی و شغلی مشارکت کنندگان ایجاد کرده است. به طوری که 58 درصد از دانش آموزان و دانشجویان، کاهش چشمگیری در عادات مطالعه، افت نمرات درسی، غیبت در کلاس ها، مشروط شدن و مانند آن دارند. افزون بر این، کنترلی وجود ندارد که این افراد همیشه وقت خودشان را در فعالیت های علمی صرف کنند. 43 درصد این شاگردان به خاطر دیرخوابیدن ناشی از استفاده از اینترنت، در مدرسه با عدم موفقیت روبه رو شده اند.

مدل تحقیق

سوالات تحقیق

سوال اصلی :

آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی و کارایی دانشجویان دانشگاه علمی- کاربردی استان تهران تاثیر دارد؟

سوال های فرعی :

1. آیا دانشجویان علمی کاربردی به شبکه های اجتماعی اعتیاد دارند؟
2. آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علمی- کاربردی تاثیر دارد؟
3. آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر باور های کارایی دانشجویان دانشگاه علمی- کاربردی تاثیر دارد؟
4. آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر فعالیت های کارایی دانشجویان دانشگاه علمی- کاربردی تاثیر دارد؟
5. آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر خود کارآمدی کارایی دانشجویان دانشگاه علمی- کاربردی تاثیر دارد؟

روش شناسی

تحقیق از نظر هدف از نوع کاربردی است و نظر روش به صورت توصیفی-پیمایشی انجام شده است. جامعه مورد مطالعه تحقیق کلیه دانشجویان دانشگاه علمی- کاربردی استان تهران در نیمسال اول 94-95 هستند که در مقطع فوق دیپلم و لیسانس مشغول به تحصیل می باشند. استان تهران دارای 212 دانشگاه علمی کاربردی است که 194 آنها در شهر تهران و 18 دانشگاه در شهرستان

های استان تهران وجود دارد. جامعه آماری این تحقیق 219300 دانشجوی می باشد و حجم نمونه از طریق فرمول کوکران 384 نفر بدست آمده است.

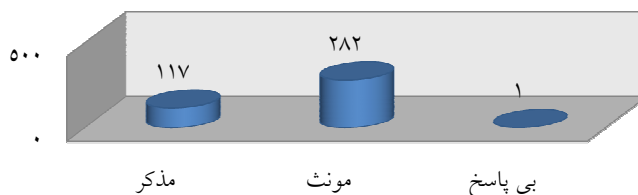
در این تحقیق به دلیل گستره زیاد جامعه آماری در سطح استان تهران از نمونه گیری خوشه ای تصادفی استفاده شده است. شهر تهران به 5 منطقه تقسیم شده و از هر منطقه یک دانشگاه به عنوان نمونه تحقیق و از بین شهرستانهای استان تهران نیز 4 دانشگاه به صورت تصادفی انتخاب شده است. در مجموع 9 دانشگاه در استان تهران انتخاب شد. روش های گردآوری اطلاعات به صورت مطالعات کتابخانه ای و میدانی صورت گرفته و از سوالات پرسشنامه های استاندارد اعتیاد به شبکه های اجتماعی یانگ (1999) و پرسشنامه استاندارد کاریابی صالحی (1384) استفاده شده است.

در این تحقیق چون از پرسشنامه استاندارد استفاده شده است روایی محتوایی قبلا بدست آمده است بنابراین سوالات مورد بررسی استاد راهنما و مشاور قرار گرفت و تایید شد. جهت بررسی پایایی پرسشنامه از روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. در این پژوهش با استفاده از روش های آماری توصیفی اعم از جداول توزیع فراوانی، درصدها، رسم نمودارها، هیستوگرام جداول توزیع و غیره به توصیف داده های تحقیق پرداخته ایم. در ابتدا برای نرمال بودن یا نبودن توزیع داده ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در نرم افزار SPSS استفاده شده. نتایج آزمون کمتر از 0/05 بود که بیانگر توزیع غیر نرمال داده ها است لذا از آزمون های نا پارامتریک توزیع دو جمله ای و اسپیرمن استفاده شده است.

یافته ها بر اساس جداول توصیفی

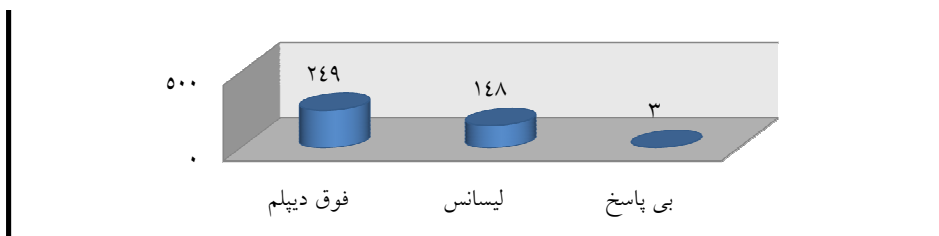
در این بخش از میان نمودار توزیع فراوانی بدست آمده تنها به تعداد محدودی که به طور مستقیم به فرضیه های مورد بررسی مربوط می شود، اشاره شده است.

نمودار 1: بررسی توزیع فراوانی متغیر جنسیت

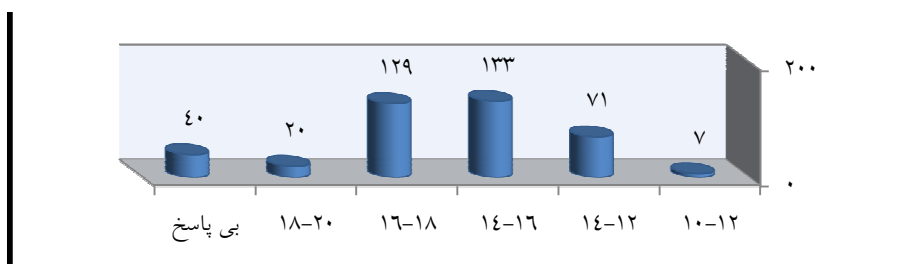
یافته ها در نمودار 1 - نشان می دهد، 117 نفر (2/29٪) از افراد نمونه را مردان تشکیل می دهند، 282 نفر (5/70٪) از افراد نمونه را زنان تشکیل می دهند. بیشترین فراوانی مربوط به جنسیت مونث است.

نمودار 2: بررسی توزیع فراوانی متغیر میزان تحصیلات

یافته ها در نمودار 2- نشان می دهد، 249 نفر (2/62٪) از افراد نمونه دارای تحصیلات در سطح فوق دیپلم هستند و 148 نفر (37٪) دارای تحصیلات در سطح لیسانس می باشند. بیشترین فراوانی مربوط به رده تحصیلاتی فوق دیپلم و کمترین فراوانی مربوط به رده تحصیلاتی لیسانس است.

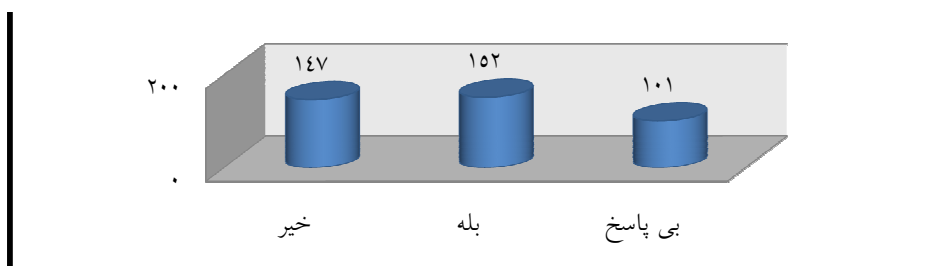
نمودار 3: بررسی توزیع فراوانی متغیر معدل ترم گذشته

یافته ها در نمودار 3- نشان می دهد، 7 نفر (8/1٪) از افراد نمونه معدل ترم گذشته شان در رده 12-10 بوده است، 71 نفر (8/17٪) بین 12 تا 14 ، 133 نفر (2/33٪) بین 14 تا 16، 129

نفر (2/32) بین 16-18 و 20 نفر (5) از افراد نمونه معدل ترم گذشته شان در رده 18-20 بوده است.

نمودار 4: بررسی توزیع فراوانی متغیر واحد افتاده

یافته ها در نمودار 4- نشان می دهد، 147 نفر (8/36) از افراد نمونه تا کنون تمام واحدهای خود را قبول شده اند و 152 نفر (38) از افراد نمونه تا به حال واحدی را افتاده اند. آزمون سوالات

سوال اول: آیا دانشجویان علمی کاربردی به شبکه های اجتماعی اعتیاد دارند؟

با توجه به نرمال نبودن توزیع داده های متغیر اعتیاد به شبکه اجتماعی، جهت بررسی سوال فوق از آزمون ناپارامتری دوجمله ای استفاده می نمایم.

جدول 1. بررسی آزمون ناپارامتری دوجمله ای

گروه	تعداد	احتمال مشاهده شده	احتمال مورد آزمون	سطح معنی داری
گروه 1 (کمتر یا مساوی 3)	127	32/0	5/0	*000/0
گروه 2 (بیشتر از 3)	273	68/0		

* $p > 0/05$

** $p < 0/01$

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود سطح معناداری آزمون ۰/۰۰۰ از ۰/۰۵ (سطح خطا) کمتر است بنابراین نسبت دو گروه (اعتیاد دارند و اعتیاد ندارند) برابر نیست و ۶۸٪ افراد برای سوال های متغیر اعتیاد به شبکه اجتماعی، پاسخهای بیشتر از ۳ (زیاد و خیلی زیاد) را انتخاب کرده‌اند؛ بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت دانشجویان علمی کاربردی به شبکه های اجتماعی اعتیاد دارند.

سوال دوم " آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان علمی- کاربردی تاثیر دارد؟"

با توجه به نرمال نبودن توزیع داده های متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانشجویان علمی- کاربردی، جهت بررسی سوال فوق از آزمون ناپارامتری اسپیرمن استفاده می نماییم.

جدول 2. بررسی آزمون ناپارامتری همبستگی اسپیرمن

عملکرد تحصیلی دانشجویان	متغیر	
-445/0	ضریب همبستگی	اعتیاد به شبکه های اجتماعی
*000/0	سطح معنی داری	

$0/05 > p^*$
 $**p < 0/01$

با توجه به جدول 2- مشاهده می شود، مقدار ضریب همبستگی برابر 445/0- و سطح معنی داری آزمون 000/0 می باشد. با توجه به این که مقدار سطح معنی داری کمتر از 05/0 (میزان خطای تحقیق 0.05) می باشد بنابراین با اطمینان 95٪ می توان گفت ارتباط معنی داری بین دو متغیر وجود دارد. با توجه به مقدار منفی ضریب همبستگی می توان گفت بین دو متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانشجویان علمی- کاربردی همبستگی منفی وجود دارد و رابطه دو متغیر معکوس است. به عبارتی با افزایش یکی دیگری کاهش پیدا می کند. بنابراین می توان گفت هرچه اعتیاد دانشجویان به شبکه های اجتماعی افزایش پیدا کند عملکرد تحصیلی آنها کاهش می یابد.

سوال سوم: آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر باورهای کاریابی دانشجویان علمی- کاربردی تاثیر دارد؟"

با توجه به نرمال نبودن توزیع داده های متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی و باورهای کاریابی دانشجویان علمی- کاربردی، جهت بررسی سوال فوق از آزمون ناپارامتری اسپیرمن استفاده می نماییم.

جدول 3. بررسی آزمون ناپارامتری همبستگی اسپیرمن

باورهای کاریابی دانشجویان	متغیر	
082/0	ضریب همبستگی	اعتیاد به شبکه های اجتماعی
101/0	سطح معنی داری	

* $p > 0/05$

** $p < 0/01$

با توجه به جدول ۳- مشاهده می شود، مقدار ضریب همبستگی برابر $0/082$ و سطح معنی داری آزمون $0/101$ می باشد. با توجه به اینکه مقدار سطح معنی داری بیشتر از $0/05$ (میزان خطای تحقیق $0/05$) می باشد بنابراین با اطمینان 95% می توان گفت ارتباط معنی داری بین دو متغیر وجود ندارد و اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر باورهای کاریابی دانشجویان علمی- کاربردی تاثیر ندارد.

سوال چهارم: آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر فعالیت کاریابی دانشجویان علمی- کاربردی تاثیر دارد؟"

با توجه به نرمال نبودن توزیع داده های متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی و فعالیت کاریابی دانشجویان علمی- کاربردی، جهت بررسی سوال فوق از آزمون ناپارامتری اسپیرمن استفاده می نماییم.

جدول 4. بررسی آزمون ناپارامتری همبستگی اسپیرمن

فعالیت کاریبایی دانشجویان	متغیر	
-337/0	ضریب همبستگی	اعتیاد به شبکه های اجتماعی
*000/0	سطح معنی داری	

*p>0/05
**p<0/01

با توجه به جدول ۴ مشاهده می شود، مقدار ضریب همبستگی برابر ۰/۳۳۷- و سطح معنی داری آزمون ۰/۰۰۰ می باشد. با توجه به اینکه مقدار سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ (میزان خطای تحقیق ۰.۰۵) می باشد بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت ارتباط معنی داری بین دو متغیر وجود دارد. با توجه به مقدار منفی ضریب همبستگی می توان گفت بین دو متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی و فعالیت کاریبایی دانشجویان علمی -کاربردی همبستگی منفی وجود دارد و رابطه دو متغیر معکوس است. به عبارتی با افزایش یکی دیگری کاهش پیدا می کند. بنابراین می توان گفت هرچه اعتیاد دانشجویان به شبکه های اجتماعی افزایش پیدا کند فعالیت کاریبایی آنها کاهش می یابد.

سوال پنجم: آیا اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر خود کارآمدی کاریبایی دانشجویان علمی - کاربردی تاثیر دارد؟

با توجه به نرمال نبودن توزیع داده های متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی و خود کارآمدی کاریبایی دانشجویان علمی - کاربردی ، جهت بررسی سوال فوق از آزمون ناپارامتری اسپیرمن استفاده می نماییم.

جدول 5. بررسی آزمون ناپارامتری همبستگی اسپیرمن

خود کارآمدی کاریبایی دانشجویان	متغیر	
-044/0	ضریب همبستگی	اعتیاد به شبکه های اجتماعی
38/0	سطح معنی داری	

*p>0/05
**p<0/01

با توجه به جدول ۵ مشاهده می شود، مقدار ضریب همبستگی برابر $0/044-$ و سطح معنی داری آزمون $0/38$ می باشد. با توجه به اینکه مقدار سطح معنی داری بیشتر از $0/05$ (میزان خطای تحقیق 0.05) می باشد بنابراین با اطمینان 95% می توان گفت ارتباط معنی داری بین دو متغیر وجود ندارد و اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر خود کارآمدی کارایی دانشجویان علمی-کاربردی تاثیر ندارد.

نتیجه گیری و پیشنهادات

نتایج تحقیق در مورد سوال اول نشان داد که دانشجویان علمی کاربردی به شبکه های اجتماعی اعتیاد دارند و در مقایسه با دانشجویانی که دارای چنین تجربه ای نبودند مشکلات روانی و شخصیتی بیشتری داشتند. محققان در نتایج خود دریافتند که اینترنت و شبکه های اجتماعی با وجود این که می توانند به عنوان ابزاری قدرتمند در عرصه اطلاع رسانی به کار گرفته شوند تا جایی که گاهی از آن به عنوان انفجار اطلاعات هم نام برده اند به همان اندازه می توانند امنیت اجتماعی، روانی و شخصیتی و سلامت افراد را مورد تهدید قرار دهند. نتیجه حاصل با نتایج تحقیقات انجام شده توسط رمضان حسن زاده (۱۳۸۸)، لیلیا قهرمانی و همکاران (۱۳۹۰)، دیویس (۲۰۰۱)، یونگ (۱۹۹۸) و یاسمی نژاد و همکاران (۱۳۹۰) همسویی دارد.

نتیجه سوال دوم تحقیق نشان می دهد که اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر منفی دارد یعنی هر چه قدر اعتیاد به شبکه های اجتماعی بیشتر باشد عملکرد تحصیلی کاهش پیدا می کند و افت تحصیلی دانشجویان بیشتر می شود. محققان در تحقیقاتی که انجام دادند دریافتند که اعتیاد به شبکه های اجتماعی اینترنت با تعداد واحد افتاده، واحد گذرانده، ساعات کار با رایانه و اینترنت، معدل، مشروط شدن در ترم تحصیلی و سن استفاده از اینترنت رابطه معناداری دارد. و همچنین به خاطر استفاده زیاد از حد از این شبکه ها دانشجویان و دانش آموزان دچار افت تحصیلی شده اند. نتیجه حاصل با نتایج تحقیقات انجام شده توسط ابوالفضل محمد بیگی و همکاران (۱۳۸۸)، آسیه پیرزاده (۱۳۹۰)، مریم هاشمی (۱۳۹۲)، سید علیرضا جوادی نیا و همکاران (۱۳۹۱)، اندرسون (۱۹۹۷)، یونگ (۱۹۹۸)، آفونسو (۱۹۹۸)، یانگ (۲۰۰۱)، گوستا و مش (۲۰۱۰) همسویی دارد.

نتایج سوال های سوم، چهارم و پنجم بیان می کند که اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر روی متغیر باورهای کارایی و خودکارآمدی تاثیر ندارد ولی بر روی فعالیت کارایی تاثیر و رابطه معناداری دارد. محقق برای این سه متغیر پیشینه ای که ارتباط با اعتیاد به شبکه های اجتماعی داشته باشد نیافته است در این مورد می توان گفت که این تحقیق روی مقوله جدید (باور های کارایی) کار

کرده، یافته‌ها نیز حکایت از این داشته که دانشجویان علیرغم داشتن اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، باور ندارند و نمی‌پذیرند که در کاربایی دچار مشکل می‌شوند و فرصت‌های کاربایی را از دست می‌دهند. آنها این باور را دارند که درگیر شدن در شبکه‌های اجتماعی در کاربایی آنها تاثیر ندارد. از آنجا که شبکه‌های اجتماعی از عوامل محیطی و متغیرهای اجتماعی نشأت می‌گیرد بنابراین یکی از آسیب‌های فردی که دانشجویان از طریق اعتیاد به این شبکه‌ها بدست می‌آورند از دست دادن فرصت‌های و فعالیت‌های کاربایی است.

پیشنهاد می‌شود آگهی‌های آموزنده‌ای از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در رادیو و تلویزیون در جهت افزایش آگاهی خانواده‌ها درباره‌ی خطرات ناشی از استفاده بیش از حد از شبکه‌های اجتماعی پخش شود.

پیشنهاد می‌شود رسانه‌های عمومی و اجتماعی برنامه‌های کوتاه آموزشی درباره مزایا و معایب وابستگی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی از زبان ورزشکاران و هنرمندان محبوبی که عموماً جوانان آنها را الگوی خود قرار می‌دهند، پخش کنند.

دانشگاه‌های علمی کاربردی زمینه‌های مناسب جهت تامین نیازهای فرهنگی و پر کردن مناسب اوقات فراغت دانشجویان به وجود آورند و تلاش نمایند تا دانشجویان تنها در اموری چون بررسی مقالات علمی و استفاده از سایت‌های خبری و فرهنگی از اینترنت و شبکه‌ها استفاده کنند و از هدر رفتن فرصت‌های مفید با گشت‌های بیهوده به منظور سرگرمی، بازی در گوشی‌های هوشمند و دوست‌یابی اینترنتی جلوگیری نمایند.

محدودیت‌های تحقیق

کامبود و یا فقدان منابع علمی قابل دسترس و استفاده: منابع علمی محدودی (حداقل به صورت فارسی) در این زمینه موجود بود که به طور مستقیم به موضوع مورد مطالعه و تحقیق مربوط باشد به همین دلیل نیازمند استفاده از منابع لاتین بود که مشکلات همچون یافتن منابع لاتین مرتبط با موضوع، برگردان درست متون لاتین به فارسی و یک دست کردن آنها را به همراه داشت.

نبود کار مشابه در این زمینه: با وجود تلاش بسیار، محقق موفق به پیدا کردن پژوهشی با ارتباط مستقیم با موضوع تاثیر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی و کاربایی دانشجویان علمی-کاربردی استان تهران نشده است.

فقدان بودجه لازم برای انجام و پیشبرد کار: هرکار تحقیقی در مراحل مختلف خود نیازمند صرف هزینه‌های مالی است که مسلماً تحقیقات دانشجویی به دلیل شرایط خاص محقق از این موضوع مستثنی نیست.

پژوهش هایی که داده های اصلی آنها با روش پیمایشی و استفاده از پرسشنامه گردآوری می شود با محدودیت ذاتی ناشی از کاربرد پرسشنامه روبرو هستند زیرا همواره این امکان وجود دارد که پاسخگویان به سوالات آنچه را که واقعا به آن اعتقاد دارند بیان نکنند و عوامل مختلف محیطی بر اظهار نظر آنها اثر گذارد. از آنجائی که این پژوهش نیز از نوع پیمایشی و مبتنی بر روش توزیع پرسشنامه است با محدودیت ذاتی که از ماهیت این روش و این ابزار نشات می گیرد روبرو شده است.

منابع

- امیدوار احمدعلی و صارمی، علی اکبر(1381). **اعتیاد به اینترنت: توصیف، سبب شناسی، پیشگیری، درمان و مقیاس های سنجش اختلال اعتیاد به اینترنت**. مرکز مشاوره و خدمات روانشناختی پردیس. مشهد: انتشارات تمرین: 56.
- جوادی نیا و همکارانش(1392). تأثیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی /آبان ۵۹۸: (۸)۱۲؛ ۶۰۶
- ستارزاده، داوود (۱۳۸۶). **بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتیاد به اینترنت و پیامدهای آن**. فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی. شماره چهاردهم.
- شفیع آبادی، عبدالله(1381). راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای و نظریه های انتخاب شغل. چاپ دوازدهم. تهران: انتشارات رشد
- صالحی، رضوان، عابدی، محمدرضا و فرحبخش، کیومرث(۱۳۸۵). **رابطه باورها و خودکارآمدی کارایی با رفتار کارایی زنان بیکار شهرکرد**. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان اصفهان. صص ۱۲۴-۱۱۳.
- عزیزی، مهدی(۹۱۳۸). **اعتیاد به اینترنت**، بیماری های قرن بیست و یکم. نشریه خبر.
- گروهل، جان (۱۳۸۱). **اعتیاد به اینترنت**، ترجمه پرویز آزادی، نشریه ابرار.
- محمدبیگی و همکارانش(۱۳۸۸). تأثیر وابستگی به اینترنت بر وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک بهار ۸۸، مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اراک. سال دوازدهم، شماره ۴. ویژه نامه ۱. زمستان ۸۸.
- معیدفرس، حبیب پور کتابی، ک. و گنجی ا (1384). **اعتیاد اینترنتی علل و پیامدهای آن**. فصلنامه رسانه. 16-ص ص 39-67.
- نائینی، صادق و همکاران(1393). **بررسی رابطه رویکردهای یادگیری با عملکرد تحصیلی کیفی و کمی دانشجویان**

-هاشمی، محمدرضا و همکاران(۱۳۹۲). بررسی اعتیاد اینترنتی و تاثیر آن بر رفتار نوجوانان . مجموعه مقالات برگزیده همایش منطقه ای آسیب های اجتماعی نوپدید .دفتر تحقیقات کاربردی و معاونت اجتماعی نیروی انتظامی استان مازندران: ۴۳.

-هاشمی، محمد رضا و میرزایی، بانو(۱۳۹۰) بررسی اعتیاد به اینترنت و پیامدهای آن بر رفتار دانش

- یاسمی نژاد، پریسا.(1390). رابطه خود تنظیمی و پیشرفت تحصیلی با انگیزش پیشرفت در دانش آموزان. فصلنامه علمی پژوهشی دانشور رفتار: دانشگاه شاهد تهران.

-یاسمی نژاد، عرفان؛ آزادی، اکرم و امویی، محمدرضا (۱۳۹۱). فضای مجازی، امنیت اجتماعی، راهبردها و استراتژی ها، همایش ملی صنایع فرهنگی نقش آن در توسعه ی پایدار.

-Aliverdina A.(2005)**[Internet and abuse of narcotic drugs]. Cultural and Communication Studies**;1(2-3): 155-70.

-Chi- Hung(2005). **Gender Difference and Related Factors Affecting online Gami.**

-Grohol, J.(1997)**What is normal? How much is too much when spending time online.**

-Kim KH, Yun H)1992 .**(Cying for me ,Cying for us: Relational dialectics in a Korean social network site .Journal of Computer Mediated Communication**; 13(1): 298-318.

- Kirschner PA, Karpinski AC(2010). **Facebook and academic performance. Computers in Human Behavior**; 26(6):1237-45.

- Luoyang & Lei CH , Wu ZQ, Ma ZZ, Jin XM, et al.2005, Internet addiction among Shanghai adolescents: prevalence and epidemiological features. Zhonghua Yu Fang Yi Xue Za Zhi

- Young, K. S1998 Internet addiction: Symptoms, evaluation, and treatment. [On-line] Available at <http://www.netaddiction.com/articles/symptoms.Htm>

-Zhou Y, Lin F, Du Y, Qin L, Zhao Z, Xu J, et al(2011). **Gray Matter Abnormalities in Internet Addiction: A Voxel-based Morphometry Study.** European Journal of Radiology;79(1):92-5.

